Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (trečioji kolegija) SPRENDIMAS

2018 m. vasario 22 d.*

„Valstybės įsipareigojimų neįvykdymas – Direktyva 91/271/EEB – Miesto nuotekų valymas – Teisingumo Teismo sprendimas, kuriuo konstatuotas įsipareigojimų neįvykdymas – Nevykdymas – SESV 260 straipsnio 2 dalis – Piniginės sankcijos – Vienkartinė suma – Periodinė bauda“

Byloje C-328/16

dėl 2016 m. birželio 10 d. pagal SESV 260 straipsnio 2 dalį pareikšto ieškinio dėl įsipareigojimų neįvykdymo

Europos Komisija, atstovaujama G. Zavvos, E. Manhaeve ir D. Triantafyllou, nurodžiusi adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

ieškovė,

prieš

Graikijos Respubliką, atstovaujamą E. Skandalou, nurodžiusią adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

atsakovę,

TEISINGUMO TEISMAS (trečioji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas L. Bay Larsen, (pranešėjas), teisėjai J. Malenovský, M. Safjan, D. Šváby ir M. Vilaras,

generalinis advokatas N. Wahl,

posėdžio sekretorius R. Schiano, administratorius,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2017 m. birželio 22 d. posėdžiui,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

* Proceso kalba: graikų.

Sprendimą

1 Savo ieškiniu Europos Komisija Teisingumo Teismo prašo:

– pripažinti, kad, nesiėmusi priemonių 2004 m. birželio 24 d. Sprendimui *Komisija / Graikija* (C-119/02, nepaskelbtas Rink., EU:C:2004:385) įvykdyti, Graikijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal SESV 260 straipsnio 1 dalį,

– įpareigoti Graikijos Respubliką sumokėti Komisijai periodinę baudą, kurios siūloma suma yra 34 974 EUR už kiekvieną 2004 m. birželio 24 d. Sprendimo *Komisija / Graikija* (C-119/02, nepaskelbtas Rink., EU:C:2004:385) neįvykdymo dieną, skaičiuojant nuo sprendimo, kuris bus priimtas šioje byloje, paskelbimo dienos iki 2004 m. birželio 24 d. Sprendimo *Komisija / Graikija* (C-119/02, nepaskelbtas Rink., EU:C:2004:385) įvykdymo dienos,

– įpareigoti Graikijos Respubliką sumokėti Komisijai 3 828 EUR dydžio vienkartinę sumą už kiekvieną dieną, skaičiuojant nuo 2004 m. birželio 24 d. Sprendimo *Komisija / Graikija* (C-119/02, nepaskelbtas Rink., EU:C:2004:385) paskelbimo dienos iki sprendimo, kuris bus priimtas šioje byloje, paskelbimo dienos arba iki 2004 m. birželio 24 d. Sprendimo *Komisija / Graikija* (C-119/02, nepaskelbtas Rink., EU:C:2004:385) įvykdymo dienos, jei jis būtų įvykdytas anksčiau, ir

– priteisti iš Graikijos Respublikos bylinėjimosi išlaidas.

Teisinis pagrindas

2 Pagal 1991 m. gegužės 21 d. Tarybos direktyvos 91/271/EEB dėl miesto nuot[e]kų valymo (OL L 135, 1991, p. 40; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 2 t., p. 26), iš dalies pakeistos 1998 m. vasario 27 d. Komisijos direktyva 98/15/EB (OL L 67, 1998, p. 29; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 4 t., p. 27, toliau – Direktyva 91/271), 1 straipsnį šia direktyva reglamentuojamas miesto nuotekų surinkimas, valymas ir išleidimas, taip pat nuotekų iš tam tikrų pramonės sektorių valymas ir išleidimas. Ja siekiama apsaugoti aplinką nuo žalingo išleidžiamų miesto nuotekų poveikio.

3 Šios direktyvos 2 straipsnyje miesto nuotekos apibrėžiamos kaip „buitinės nuot[e]kos arba buitinės nuot[e]kos, sumišusios su gamybinėmis nuot[e]komis, ir (arba) paviršinės (lietaus) nuot[e]kos“. Šio straipsnio 4 punkte „aglomeracija“ apibrėžiama kaip tam tikras plotas, kuris yra pakankamai tankiai apgyvendintas ir (arba) kuriame pakankamai gausiai sutelkta ūkinė veikla, dėl to reikia surinkti miesto nuotekas ir jas nukreipti į miesto nuotekų valymo įrenginius arba į galutinę išleidimo vietą, o 6 punkte gyventojų ekvivalentas (toliau – g. e.) apibrėžiamas kaip „organinė biologiškai skaidoma apkrova, kuriai oksiduoti deguonies poreikis (BDS5) yra 60 g per dieną“. Minėto straipsnio 8 punkte „antrinis valymas“ apibrėžiamas kaip „nuot[e]kų valymas, paprastai taikant biologinį būdą kartu su antriniu nusėsdinimu arba kitokį procesą, kai yra laikomasi I priedo 1 lentelėje nurodytų reikalavimų“.

4 Minėtos direktyvos 3 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Valstybės narės užtikrina, kad visose aglomeracijose būtų miesto nuot[e]kų surinkimo sistemos <…>

Kai miesto nuot[e]kos išleidžiamos į paviršinius vandens [nuotekų] priimtuvus, kurie pagal 5 straipsnyje duotą apibrėžimą laikomi „jautria zona“, valstybės narės užtikrina, kad aglomeracijose, turinčiose daugiau kaip 10 000 g.e., nuot[e]kų surinkimo sistemos būtų įrengtos ne vėliau kaip iki 1998 m. gruodžio 31 d.

Kai nuot[e]kų surinkimo sistemų įrengimas nėra pateisinamas dėl to, kad tokia sistema neduotų naudos aplinkai, arba dėl to, kad ji per daug brangiai kainuotų, yra naudojamos atskiros individualios sistemos arba kitokios atitinkamos sistemos, kurios užtikrina tokį pat aplinkos apsaugos lygį.“

5 Miesto nuotekoms taikomos bendrosios taisyklės įtvirtintos tos pačios direktyvos 4 straipsnyje, kurio 1 dalyje nustatyta:

„Valstybės narės užtikrina, kad į nuot[e]kų surinkimo sistemas patenkančioms miesto nuot[e]koms, prieš jas išleidžiant į vandens telkinius, būtų taikomas antrinis arba jam prilygstantis valymas tokia tvarka:

– iš aglomeracijų, turinčių daugiau kaip 15 000 g. e., visiems išleidžiamiesiems vandenims – ne vėliau kaip nuo 2000 m. gruodžio 31 d.,

<…>“

6 Direktyvos 91/271 5 straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodyta:

„1. Kad būtų įvykdyta šio straipsnio 2 dalis, valstybės narės iki 1993 m. gruodžio 31 d. pagal II priede išdėstytus kriterijus nustato jautrias zonas.

2. Valstybės narės užtikrina, kad miesto nuot[e]kos, patenkančios į nuot[e]kų surinkimo sistemas iš aglomeracijų, turinčių daugiau kaip 10 000 g. e., prieš išleidžiant į jautrias zonas ne vėliau kaip nuo 1998 m. gruodžio 31 d. būtų pradėtos valyti pagal griežtesnius reikalavimus, nei aprašyta 4 straipsnyje.“

2004 m. birželio 24 d. Sprendimas *Komisija / Graikija* (C-119/02, nepaskelbtas Rink., EU:C:2004:385)

7 2004 m. birželio 24 d. Sprendime *Komisija / Graikija* (C-119/02, nepaskelbtas Rink., EU:C:2004:385) Teisingumo Teismas nusprendė, kad, nesiėmusi priemonių, būtinų miesto nuotekų surinkimo sistemai įdiegti Thriasio Pedio regione, ir neužtikrinusi šio regiono miesto nuotekų valymo pagal griežtesnius reikalavimus nei antrinio valymo atveju prieš išleidžiant į jautrią Eleusino įlankos zoną, Graikijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal Direktyvos 91/271 3 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą ir 5 straipsnio 2 dalį.

Ikiteisminė procedūra ir procesas Teisingumo Teisme

8 Tikrindamos, kaip įvykdytas 2004 m. birželio 24 d. Sprendimas *Komisija / Graikija* (C-119/02, nepaskelbtas Rink., EU:C:2004:385), 2004 m. rugpjūčio 6 d. rašte Komisijos tarnybos Graikijos valdžios institucijų paprašė informuoti jas apie priemones, kurių imtasi šiam sprendimui įvykdyti.

9 2005 m. birželio 14 d. raštu Graikijos valdžios institucijos pateikė Komisijos tarnyboms darbų, reikalingų siekiant užtikrinti minėto teismo sprendimo įvykdymą, vykdymo grafiką. Remiantis šiuo grafiku miesto nuotekų surinkimo sistema Thriasio Pedio regione turėjo būti pradėta eksploatuoti 2009 m. birželio 20 d.

10 2006 m. balandžio 10 d. oficialiame pranešime Komisija Graikijos valdžios institucijas informavo, kad reikalavimai pagal 2004 m. birželio 24 d. Sprendimą *Komisija / Graikija* (C-119/02, nepaskelbtas Rink., EU:C:2004:385) dar nebuvo įvykdyti.

11 Atsakydamos keliuose raštuose Graikijos valdžios institucijos daugiausia dėmesio skyrė terminui, kuris nustatytas Komisijos sprendimuose dėl projektų, skirtų minėto sprendimo įvykdymui užtikrinti, bendro finansavimo iš Sanglaudos fondo, t. y. 2009 m. gruodžio 31 d. Visų pirma 2006 m. birželio 29 d. atsakyme į oficialų pranešimą Graikijos valdžios institucijos nurodė, kad, nepaisant nustatyto

vėlavimo, šio termino bus laikomasi. Be to, Graikijos valdžios institucijos informavo Komisiją, kad dėl konkurso, kurį jos surengė šioje srityje, rezultatų buvo pateiktas prašymas taikyti laikinąsias apsaugos priemones, o tai gali lemti vėlavimą.

12 Graikijos Respublika teigė, kad siekiant įvykdyti 2004 m. birželio 24 d. Sprendimą *Komisija / Graikija* (C-119/02, nepaskelbtas Rink., EU:C:2004:385) reikia įgyvendinti įvairius projektus, t. y.:

– sukurti miesto nuotekų valymo centrą (toliau – nuotekų valymo stotis),

– įrengti miesto nuotekų valymo tinklui skirtas pagrindines kanalizacijas (toliau – pagrindinis tinklas),

– įrengti miesto nuotekų valymo tinklui skirtus vamzdynus (toliau – antrinis tinklas),

– prijungti skirtingus Thriasio Pedio regiono (visų pirma, Aspropirgos, Elefsinos, Mandros ir Magulos aglomeracijų) gyvenamuosius namus ir gamyklas prie miesto nuotekų valymo tinklo (toliau – tretinis tinklas).

13 Vėlesniuose atsakymuose Graikijos valdžios institucijos informavo Komisiją, kad pagrindinio tinklo įrengimo darbai buvo vykdomi pavėluotai dėl techninių sunkumų, o antrinio tinklo įrengimo darbai buvo atidėti dėl pareikšto ieškinio *Symvoulio tis Epikrateias* (Valstybės Taryba, Graikija).

14 Remdamosi įvairiais teisiniais ir techniniais sunkumais, kurie sutrukdė sprendimui įvykdyti skirtų darbų eigą, Graikijos valdžios institucijos paprašė pratęsti terminą, nustatytą bendro finansavimo sprendimuose, ir prie šio prašymo pridėjo naują minėtų darbų vykdymo grafiką. Pagal šį grafiką pagrindinio tinklo ir nuotekų valymo stoties statybos darbai turėjo būti baigti 2010 m. liepos 31 d., o antrinio tinklo statybos darbai – 2010 m. rugpjūčio 1 d.

15 2009 m. vasario 2 d. Komisija išsiuntė Graikijos Respublikai pagrįstą nuomonę, o 2010 m. gegužės 7 d. – papildomą oficialų pranešimą.

16 Atsakydamos keliuose raštuose ir per posėdžius, vykusius nuo 2010 m. liepos mėn. iki 2015 m. vasario mėn., Graikijos valdžios institucijos informavo Komisiją apie pasikeitusią padėtį.

17 Taigi 2012 m. lapkričio 27 d. rašte Graikijos valdžios institucijos pranešė Komisijai, kad nuotekų valymo stotis buvo bandoma nuo 2012 m. liepos 27 d., o praktiškai veikė – nuo 2012 m. lapkričio 27 d. Priešingai, antrinio ir tretinio tinklų įrengimas dar nebuvo baigtas, nors pirmasis iš šių dviejų tinklų buvo praktiškai baigtas, išskyrus Elefsinos aglomeraciją valančią dalį, t. y. Kato Elefsinos zoną.

18 Kiek tai susiję su tretiniu tinklu, Graikijos valdžios institucijos nuo 2013 m. kovo mėn. iki 2015 m. rugpjūčio mėn. reguliariai informuodavo Komisiją apie tai, kad dėl vidaus sunkumų nebuvo pasiektas pakankamas miesto nuotekų surinkimo lygis, kuris siekė tik 28 % visų nuotekų.

19 Atsižvelgdama į šio ieškinio pareiškimo momentą, Komisija teigia, kad nors praėjo dvylika metų nuo 2004 m. birželio 24 d. Sprendimo *Komisija / Graikija* (C-119/02, nepaskelbtas Rink., EU:C:2004:385) priėmimo, Graikijos Respublika dar nebuvo jo viso įvykdžiusi.

20 Be to, Komisija negavo iš Graikijos valdžios institucijų jokio patikimo grafiko, kuris leistų įvertinti, kada bus galima konstatuoti realią pažangą. Nebuvo baigtas ne tik tretinis tinklas, bet ir antrinis, visų pirma kiek tai susiję su Elefsinos aglomeraciją valančia dalimi –Kato Elefsinos zona. Komisijos teigimu, archeologiniai atradimai, kuriais remiasi Graikijos Respublika, negali būti laikomi „*force majeure* atveju“, pateisinančiu tokį darbų vykdymo vėlavimą.

21 Komisija pažymi, kad, išskyrus 2012 m. lapkričio 27 d. Graikijos valdžios institucijų atsakymą, ji negavo jokios informacijos, patvirtinančios, kad surinktos miesto nuotekos buvo valomos pagal griežtesnius reikalavimus nei antrinio valymo atveju. Kad būtų pripažinta, jog surinktų miesto nuotekų valymas pakankamas, Graikijos valdžios institucijos turėjo įrodyti, jog per dvylikos mėnesių laikotarpį nuotekų valymo stotis veikia tinkamai, remdamosi pagal Direktyvos 91/271 I priedo D dalį paimtais mėginiais, ir nurodyti, kad, kiek tai susiję su antriniu valymu, BSD5 ir ChDS kiekio sumažinimo procentinė dalis atitinka šios direktyvos reikalavimus, o kiek tai susiję su tretiniu valymu – pakankama azoto sumažinimo procentinė dalis atitinka minėtos direktyvos I priedo 2 lentelėje nustatytus reikalavimus.

22 Tokiomis aplinkybėmis, manydama, kad 2004 m. birželio 24 d. Sprendimas *Komisija / Graikija* (C-119/02, nepaskelbtas Rink., EU:C:2004:385) vis dar nėra įvykdytas, Komisija pareiškė šį ieškinį.

Dėl įsipareigojimų neįvykdymo

Šalių argumentai

23 Komisija pažymi, kad iki 1998 m. gruodžio 31 d. Graikijos Respublika turėjo imtis priemonių, būtinų siekiant užtikrinti Thriasio Pedio regiono miesto nuotekų prieš išleidžiant į jautrią Eleusino įlankos zoną surinkimą ir valymą pagal Direktyvos 91/271 3 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą ir 5 straipsnio 2 dalį.

24 Atsiliepime į ieškinį Graikijos Respublika tvirtina, kad 2004 m. birželio 24 d. Sprendimas *Komisija / Graikija* (C-119/02, nepaskelbtas Rink., EU:C:2004:385) buvo įvykdytas, todėl Komisijos ieškinys yra nepagrįstas.

25 Šiuo klausimu ši valstybė narė tvirtina, kad nagrinėjamo regiono miesto nuotekų valymas turėjo būti atliekamas pastačius nuotekų valymo stotį, taip pat įrengus pagrindinį, antrinį ir tretinį tinklus.

26 Visų pirma, kiek tai susiję su valymo stoties ir pagrindinio ir antrinio tinklų statybos darbais, pažymėtina, kad jie buvo pradėti prieš pateikiant ieškinį byloje, kurioje priimtas 2004 m. birželio 24 d. Sprendimas *Komisija / Graikija* (C-119/02, nepaskelbtas Rink., EU:C:2004:385).

27 Šiuo klausimu Graikijos valdžios institucijos pateikė Komisijai prašymus dėl šių darbų bendro finansavimo; pastaroji prašymus priėmė 2004 m. gruodžio mėn.

28 Graikijos Respublika pažymi, jog vietos gyventojų reakcija ir ieškinio pareiškimas teisme lėmė uždelstą nuotekų valymo stoties statybą.

29 Šios stoties statyba buvo baigta 2011 m. balandžio 7 d.; pasibaigus bandomajam laikotarpiui ji pradėjo veikti tik nuo 2012 m. lapkričio 27 d.

30 Siekiant užtikrinti išsamesnę nuotekų valymo stoties veikimo kontrolę, tipiniai mėginiai buvo imami iš miesto nuotekų įtekėjimo į valymo įrenginį ir jų išleidimo iš to įrenginio vietos. Gauti rezultatai parodė, kad šios nuotekos valomos pagal griežtesnius reikalavimus nei antrinio valymo atveju. Šiuo klausimu ši valstybė narė Teisingumo Teismui pateikė 2012 m. lapkričio 27 d.–2016 m. liepos 28 d. laikotarpio duomenis, patvirtinančius, kad nuotekų valymas atitinka Direktyvos 91/271 reikalavimus.

31 Be to, kiek tai susiję su pagrindiniu tinklu, Graikijos Respublika tvirtina, kad, nors ir buvo įrengti magistraliniai vamzdynai, dėl kasinėjimo darbų, archeologinių atradimų ir įvairių techninių kliūčių teko atidėti šio tinklo Elefsinos aglomeracijos teritorijoje įrengimą.

32 Be to, kalbant apie antrinį tinklą, Graikijos Respublika teigia, kad teisiniai procesai, techninės kliūtys, blogos hidrogeologinės sąlygos, kasinėjimo darbai ir archeologiniai atradimai lėmė tai, kad šio tinklo statyba gerokai užtruko, o tai sutrukdė tam tikrų jo dalių įrengimą. Taigi antrinis tinklas buvo visiškai baigtas, išskyrus dalį, esančią Elefsinos aglomeracijos Kato Elefsinos zonoje, galinčią išvalyti 95% Thriasio Pedio regiono g.e.

33 Vis dėlto Graikijos Respublika pažymi, kad nuotekų valymą Kato Elefsinos zonoje šiuo metu užtikrina Metamorfosi (Graikija) nuotekų valymo stotis, todėl į paviršinius vandenis nevalytų nuotekų neišleidžiama.

34 Galiausiai nepakankamas pagal g. e. apskaičiuotų prijungimų prie tretinio tinklo skaičius susijęs su tuo, kad pastatų savininkai, gavę valstybės pagalbą, turi padengti prijungimo išlaidas, o dėl ekonominės krizės ši valstybė narė neturi teisės finansuoti šių prijungimų prie tinklo, neįtraukusi gyventojų. Tačiau minėti gyventojai neturi galimybių finansuoti minėtų prijungimų prie kanalizacijos tinklo.

35 Šiomis sąlygomis prijungimų prie tretinio tinklo skaičius pasiektų 45 % Thriasio Pedio regiono g. e.

36 Vis dėlto Graikijos Respublika pažymi, kad miesto nuotekos iš neprijungtų prie tinklo namų ūkių surenkamos į septikų rezervuarų ir bakų sistemas, tada autocisternomis gabenamos į kaimynines valymo stotis ir ten valomos.

37 Dublike Komisija teigia, kad Graikijos Respublika pripažino, jog antrinis ir tretinis tinklai dar nėra baigti.

38 Taigi ji palaiko savo kaltinimus ir pakartoja, jog Graikijos Respublika dar nėra įvykdžiusi 2004 m. birželio 24 d. Sprendimo *Komisija / Graikija* (C-119/02, nepaskelbtas Rink., EU:C:2004:385).

39 Komisija pažymi, kad ši valstybė narė savo atsiliepime į ieškinį galiausiai pateikė reikalaujamų mėginių rezultatus. Šiuo klausimu Komisija sutinka, jog šie rezultatai rodo, kad valymo stotis veikia tinkamai ir kad visos paskutiniu metu surinktos miesto nuotekos buvo valomos laikantis Direktyvos 91/271 reikalavimų.

40 Bet dėl antrinio tinklo Komisija primena, kad pati Graikijos Respublika pripažįsta, jog būtina užbaigti jo įrengimą. Iš numatytų 198 km vamzdynų buvo įrengta tik 184 km, taigi vamzdynų trūko Kato Elefsinos zonoje, esančioje Elefsinos aglomeracijoje.

41 Dėl tretinio tinklo, remdamasi informacija, kurią Graikijos Respublika pateikė atsiliepime į ieškinį, Komisija pritaria šiai valstybei narei dėl fakto, kad 45 % Thriasio Pedio regiono g. e. yra prijungti prie šio tinklo, todėl šioje sistemoje surinktos miesto nuotekos valomos tinkamai.

42 Vis dėlto Graikijos Respublika neįrodė, kad likę 55 % šio regiono g. e. yra prijungti prie valymo tinklo laikantis Direktyvos 91/271 reikalavimų. Iš tiesų, be įrodymų, susijusių su Metamorfosi nuotekų valymo stotimi, kuriai tenka tik 5 % g. e. išreikštos apkrovos, ši valstybė narė nepateikė jokios informacijos, patvirtinančios, kad jos įdiegta laikina sistema veikia tinkamai, nors ir laikinai.

43 Komisijos teigimu, net jei Graikijos Respublika įrodytų, jog sistema veikia tinkamai, ši aplinkybė būtų tik lengvinanti aplinkybė ir nereikštų 2004 m. birželio 24 d. Sprendimo *Komisija / Graikija* (C-119/02, nepaskelbtas Rink., EU:C:2004:385) įvykdymo.

44 Triplike Graikijos Respublika tvirtina, kad 2004 m. birželio 24 d. Sprendimas *Komisija / Graikija* (C-119/02, nepaskelbtas Rink., EU:C:2004:385) buvo įvykdytas, todėl Komisijos ieškinys yra nepagrįstas.

45 Kiek tai susiję su antriniu tinklu, minėta valstybė narė pripažįsta, kad liko tik labai nedidelė dalis, kurią reikia įrengti.

46 Kiek tai susiję su Thriasio Pedio regiono gyventojų prijungimu prie tretinio tinklo, iš Elefsinos, Aspropirgo, Mandros ir Magulos aglomeracijų pateiktos informacijos matyti, kad privačių prijungimų skaičius nuolat didėja.

47 Be to, kalbant apie 49,3 % Thriasio Pedio regiono g. e., kurie, kaip per teismo posėdį nurodė ši valstybė narė, dar nėra prijungti prie nuotekų tinklų, privačios bendrovės autocisternomis nugabena nuotekas į kaimyninį valymo centrą. Net jei ir registruojami duomenys apie į vietą atvykstančias autocisternas, nesaugoma informacija apie nuotekų šaltinį ir savininkų kontaktiniai duomenys, išskyrus informaciją apie skystas atliekas iš pramonės objektų.

Teisingumo Teismo vertinimas

48 Siekiant nustatyti, ar Graikijos Respublika, remdamasi SESV 260 straipsnio 1 dalyje jai nustatyta pareiga, ėmėsi visų priemonių, būtinų 2004 m. birželio 24 d. Sprendimui *Komisija / Graikija* (C-119/02, nepaskelbtas Rink., EU:C:2004:385) įvykdyti, reikia patikrinti, ar ši valstybė narė visapusiškai laikėsi Direktyvos 91/271 3 straipsnio 1 dalies antros pastraipos ir 5 straipsnio 2 dalies nuostatų, būtent ar ėmėsi priemonių, būtinų Thriasio Pedio regiono miesto nuotekų surinkimo sistemai įrengti, ir užtikrino šio regiono miesto nuotekų valymą pagal griežtesnius reikalavimus nei antrinio valymo atveju, kaip numatyta šios direktyvos 4 straipsnyje, prieš išleisdama šias miesto nuotekas į jautrią Eleusino įlankos zoną.

49 Kiek tai susiję su įsipareigojimų neįvykdymo procedūra pagal SESV 260 straipsnio 2 dalį, referencinė data, kuria būtina remtis vertinant tokį įsipareigojimų neįvykdymą, yra diena, kai baigėsi vadovaujantis šia nuostata pateiktame oficialiame pranešime nurodytas terminas (2016 m. birželio 22 d. Sprendimo *Komisija / Portugalija*, C-557/14, EU:C:2016:471, 36 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

50 Nagrinėjamu atveju, kaip buvo priminta šio sprendimo 15 punkte, kadangi Komisija Graikijos Respublikai išsiuntė papildomą oficialų pranešimą pagal SESV 260 straipsnio 2 dalyje numatytą procedūrą, šio sprendimo ankstesniame punkte minėta referencinė data yra diena, kai baigėsi šiame pranešime nustatytas terminas, t. y. 2010 m. liepos 7 d.

51 Neginčijama, kad tą dieną Thriasio Pedio regiono miesto nuotekos prieš išleidžiant į jautrią Eleusino įlankos zoną dar nebuvo surinktos ir valomos laikantis Direktyvos 91/271 3 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje ir 5 straipsnio 2 dalyje nustatytų reikalavimų. Kaip matyti iš šios valstybės narės atsiliepimo į ieškinį, nuotekų valymo stoties statybos darbai buvo vykdomi vėliau nei minėtą dieną, jie buvo užbaigti tik 2011 m. balandžio 7 d., ir, neatsižvelgiant į bandomuosius laikotarpius, stotis pradėjo veikti tik nuo 2012 m. lapkričio 27 d.

52 Bet kuriuo atveju Graikijos Respublika pripažįsta, kad, viena vertus, antrinis surinkimo tinklas dar nebuvo iki galo baigtas ir Kato Elefsinos zonoje, Elefsinos aglomeracijoje, toks tinklas dar nėra įrengtas ir, kita vertus, ne visi Thriasio Pedio regiono gyventojai prijungti prie tretinio tinklo.

53 Dėl Graikijos Respublikos argumentų, susijusių su šios valstybė narės patirtais sunkumais vykdant 2004 m. birželio 24 d. Sprendimą *Komisija / Graikija* (C-119/02, nepaskelbtas Rink., EU:C:2004:385), reikia priminti, kad pagal suformuotą Teisingumo Teismo jurisprudenciją valstybė narė negali remtis vidaus sistemos sunkumais, siekdama pateisinti Sąjungos teisėje nustatytų įsipareigojimų neįvykdymą (šiuo klausimu žr. 2017 m. gegužės 4 d. Sprendimą *Komisija / Jungtinė Karalystė*, C-502/15, nepaskelbtas Rink., EU:C:2017:334, 48 punktą).

54 Šiomis aplinkybėmis reikia konstatuoti, kad, nesiėmusi visų būtinų priemonių 2004 m. birželio 24 d. Sprendimui *Komisija / Graikija* (C-119/02, nepaskelbtas Rink., EU:C:2004:385) įvykdyti, Graikijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal SESV 260 straipsnio 1 dalį.

Dėl piniginių sankcijų

55 Komisija prašo įpareigoti Graikijos Respubliką sumokėti jai periodinę baudą ir vienkartinę sumą.

56 Kiek tai susiję su periodinės baudos ir vienkartinės sumos dydžiu, Komisija remiasi savo 2005 m. gruodžio 13 d. Komunikatu „[SESV 260] straipsnio įgyvendinimas“ (SEC(2005) 1658), kuris atnaujintas 2015 m. rugpjūčio 6 d. Komisijos komunikatu C(2015/C 257/01) 6767 „Duomenų, naudojamų apskaičiuojant vienkartines sumas ir baudas, kurias Komisija siūlo taikyti Teisingumo Teismui vykdant pažeidimo tyrimo procedūrą, atnaujinimas“ (toliau – 2005 m. gruodžio 13 d. komunikatas).

Dėl periodinės baudos

Šalių argumentai

57 Pagal 2005 m. gruodžio 13 d. komunikato 6 punktą Komisija, nustatydama periodinės baudos, kurią skirti ji prašo Teisingumo Teismo, dydį, remiasi trimis kriterijais, t. y. pažeidimo sunkumu, jo trukme ir būtinybe užtikrinti atgrasomąjį sankcijos poveikį, kad būtų išvengta tolesnių pažeidimų.

58 Kiek tai susiję su nustatyto pažeidimo sunkumu, Komisija pabrėžia, kad nevalytų nuotekų išleidimas į paviršinius vandenis sukelia taršą, kuriai būdingas deguonies disbalansas, o maisto medžiagų priedai visų pirma kenkia paviršinio vandens telkinių ir susijusių ekosistemų kokybei. Be to, tokių miesto nuotekų išleidimas gali daryti didelį poveikį visuomenės sveikatai.

59 Be to, nevisiškai įvykdžius 2004 m. birželio 24 d. Sprendimą *Komisija / Graikija* (C-119/02, nepaskelbtas Rink., EU:C:2004:385), būtų pakenkta gyventojų galimybei pasinaudoti gana švariais paviršinio vandens telkiniais, leidžiančiais užsiimti laisvalaikio veikla.

60 Kiek tai susiję su nepakankamai valomomis miesto nuotekomis, Komisija pabrėžia, kad tik antrinis valymas, siekiant išvengti bet kokios taršos grėsmės, vandens kokybės ir gretimų ekosistemų pablogėjimo, nepakankamas, jei pripažinta, kad nuotekų priimtuvai laikomi jautria zona pagal Direktyvos 91/271 5 straipsnį. Vis dėlto nepaisant pastangų ir veiksmų, kurių ėmėsi Graikijos valdžios institucijos, 72 % miesto nuotekų nebuvo renkama pagal Direktyvos 91/271 reikalavimus, o tai reiškia, kad šiuo klausimu pagal 2004 m. birželio 24 d. Sprendimą *Komisija / Graikija* (C-119/02, nepaskelbtas Rink., EU:C:2004:385) konstatuotas pažeidimas tebesitęsia.

61 Komisija mano, kad Graikijos valdžios institucijų pastangas nuo tada, kai buvo paskelbtas 2004 m. birželio 24 d. Sprendimas *Komisija / Graikija* (C-119/02, nepaskelbtas Rink., EU:C:2004:385), galbūt galima laikyti lengvinančiomis aplinkybėmis. Iš tiesų šiuo metu nuotekų valymo stotis veikia, pagrindinis kanalizacijos tinklas yra pastatytas, o antrinis tinklas, išskyrus Kato Elefsinos zoną, jau yra užbaigtas.

62 Vis dėlto Komisija mano, kad šias lengvinančias aplinkybes iš esmės atsveria bylai būdingos sunkinančios aplinkybės. Visų pirma praėjo daugiau nei dvylika metų nuo tada, kai buvo paskelbtas 2004 m. birželio 24 d. Sprendimas *Komisija / Graikija* (C-119/02, nepaskelbtas Rink., EU:C:2004:385). Kitaip tariant, Graikijos Respublika turėjo daugiau nei šešiolika metų (skaičiuojant nuo pažeidimo nagrinėjimo procedūros pradžios) užtikrinti, kad būtų visapusiškai laikomasi Direktyvos 91/271 reikalavimų. Be to, Komisija neturi orientacinio grafiko ar patikimų duomenų, kuriais remiantis būtų

galima nustatyti, kada Graikijos Respublika baigs įgyvendinti visas priemones, reikalingas siekiant laikytis visų iš 2004 m. birželio 24 d. Sprendimo *Komisija / Graikija* (C-119/02, nepaskelbtas Rink., EU:C:2004:385) kylančių reikalavimų.

63 Taigi, atsižvelgdama į Sąjungos teisės normų, siejamų su šiuo klausimu 2004 m. birželio 24 d. Sprendime *Komisija / Graikija* (C-119/02, nepaskelbtas Rink., EU:C:2004:385) konstatuotu įsipareigojimų neįvykdymu, svarbą, į šio įsipareigojimų neįvykdymo padarinius viešiesiems ir privatiesiems interesams, taip pat į lengvinančią aplinkybę, susijusią su iki šiol padaryta pažanga, į sunkinančias aplinkybes, kylančias dėl neapibrėžtumo, susijusio su data, kada Graikijos Respublika visiškai įvykdys minėtą sprendimą, į Direktyvos 91/271 pažeistų nuostatų aiškumą, į tai, kad Graikijos Respublikos daromi Sąjungos teisės aktų aplinkosaugos srityje pažeidimai kartojasi, ir į Teisingumo Teismo sprendimų laikymąsi, Komisija siūlo taikyti sunkumo koeficientą 5, apskaičiuotą taip, kaip nurodyta 2005 m. gruodžio 13 d. komunikate.

64 Dėl pažeidimo trukmės Komisija primena, jog Sprendimą *Komisija / Graikija* (C-119/02, nepaskelbtas Rink., EU:C:2004:385) Teisingumo Teismas priėmė 2004 m. birželio 24 d., o pagal SESV 260 straipsnio 2 dalį pareikšti ieškinį Komisija nusprendė 2015 m. lapkričio 19 d. Šiuo 137 mėnesių laikotarpiu Komisija prašo nustatyti trukmės koeficientą 3 (vertinimo skalė nuo 1 iki 3).

65 Dėl koeficiento, susijusio su atitinkamos valstybės mokumu, vadinamo kintamuoju „n“, ši institucija primena, kad 2005 m. gruodžio 13 d. Komisijos komunikate Graikijos Respublikai nustatytas dydis yra 3,48.

66 Komisija pažymi, kad pagal tame komunikate nurodytą formulę periodinė bauda už pažeidimo dieną apskaičiuojama bazinę 670 EUR sumą padauginus iš sunkumo ir trukmės koeficientų ir kintamojo „n“. Taigi nagrinėjamu atveju ji siūlo skirti 34 974 EUR dydžio periodinę baudą už kiekvieną dieną.

67 Vis dėlto ši institucija teigia, kad reikia laipsniškai mažinti periodinę baudą, atsižvelgiant į pažangą vykdant 2004 m. birželio 24 d. Sprendimą *Komisija / Graikija* (C-119/02, nepaskelbtas Rink., EU:C:2004:385). Todėl ji siūlo pagal minėto komunikato 13.2 punktą taikyti mažėjančią periodinę baudą už kiekvieną dieną, kurios faktinis dydis turi būti apskaičiuojamas kiekvieno šešių mėnesių laikotarpio pabaigoje sumažinant su tais laikotarpiais susijusią bendrą sumą procentiniu dydžiu, atitinkančiu g. e. dalį, kuri atitinkamo laikotarpio pabaigoje atitiko 2004 m. birželio 24 d. Sprendimą *Komisija / Graikija* (C-119/02, nepaskelbtas Rink., EU:C:2004:385).

68 Šiuo klausimu ieškinyje Komisija pažymi, kad ieškinio pareiškimo dieną atitinkamo regiono gyventojų, kurie neturi Direktyvos 91/271 3 straipsnio 1 dalies antros pastraipos ir 5 straipsnio 2 dalies reikalavimų atitinkančių surinkimo ir valymo sistemų, skaičius buvo iš viso 35 883 g. e., o jos dubliko pateikimo dieną – 27 500 g. e.

69 Komisijos teigimu, siekiant nustatyti galutinę periodinės baudos už kiekvieną dieną sumą, reikėtų atsižvelgti į kiekvieną g. e. vienetą, kuris faktiškai atitinka Direktyvos 91/271 reikalavimus po to, kai Graikijos Respublika pateikė Komisijai duomenis, patvirtinančius, kad reikalavimų laikymasis buvo užtikrintas.

70 Graikijos Respublika teigia, kad nei pažeidimo sunkumas, nei šio pažeidimo trukmė, nei jos bendradarbiavimas ir rūpestingumas vykstant procedūrai, nei vykdant 2004 m. birželio 24 d. Sprendimą *Komisija / Graikija* (C-119/02, nepaskelbtas Rink., EU:C:2004:385) padaryta pažanga nepateisina periodinės baudos skyrimo. Papildomai Graikijos Respublika ginčija šios baudos skaičiavimo metodą.

71 Ši valstybė narė mano, kad siūlomos periodinės baudos suma yra neproporcinga, palyginti su pažeidimo, kurio poveikis aplinkai dėl Direktyvoje 91/271 numatytų konkrečių įsipareigojimų neįvykdymo nebuvo nuodugniai įvertintas, sunkumu.

72 Graikijos Respublika mano, kad įvykdė 2004 m. birželio 24 d. Sprendimą *Komisija / Graikija* (C-119/02, nepaskelbtas Rink., EU:C:2004:385), nes atliko darbus, būtinus šiam sprendimui įvykdyti.

73 Dėl pažeidimo sunkumo ir trukmės pasakytina, kad Komisija, siūlydama taikyti koeficientą 5, neatsižvelgė į tai, jog iš tikrųjų minėtas sprendimas jau buvo įvykdytas. Šiuo klausimu ši valstybė narė tvirtina, kad nagrinėjamu atveju žalos žmonių sveikatai nekilo, nes miesto nuotekos iš namų ūkių, kurie nebuvo prijungti prie antrinio tinklo, nėra tiesiogiai ir nekontroliuojamai išleidžiamos į nuotekų priimtuvus, tačiau yra surenkamos į septikų rezervuarų ir bakų sistemas, o tada autocisternomis nugabenamos į kaimynines valymo stotis ir ten išvalomos. Be to, šis sunkumo koeficientas yra per didelis, atsižvelgiant į Komisijos pasiūlytą koeficientą, kurį Teisingumo Teismas taikė 2016 m. birželio 22 d. Sprendime *Komisija / Portugalija* (C-557/14, EU:C:2016:471).

74 Be to, Komisija, nepagrįstai tvirtindama, kad 2004 m. birželio 24 d. Sprendimas *Komisija / Graikija* (C-119/02, nepaskelbtas Rink., EU:C:2004:385) yra nevisiškai įvykdytas, gali daryti poveikį kitų Sąjungos direktyvų įgyvendinimui arba turi įtakos viešiesiems ir privatiesiems interesams šiuo atveju.

75 Graikijos Respublika taip pat ginčija Komisijos teiginius, kad šios valstybės narės daromi pažeidimai šioje konkrečioje Sąjungos teisės srityje kartojasi.

76 Šiuo atveju Graikijos Respublikos teigia nustačiusi, pirma, kad Thriasio Pedio regiono miesto nuotekos valomos pagal griežtesnius reikalavimus (pagal juos leidžiama pašalinti fosforą ir azotą) nei antrinio valymo atveju, ir, antra, kad Metamorfosi nuotekų valymo stotis aptarnauja dalį gyventojų, kurie dėl archeologinių kasinėjimų ar finansinių sunkumų dar nėra prijungti prie tinklo.

77 Kadangi Graikijos Respublika panaikino arba bent jau gerokai sumažino neigiamą poveikį aplinkai, atsiradusį dėl 2004 m. birželio 24 d. Sprendime *Komisija / Graikija* (C-119/02, nepaskelbtas Rink., EU:C:2004:385) konstatuoto įsipareigojimų neįvykdymo, Graikijos Respublika siūlo, kad tuo atveju, jei Teisingumo Teismas nuspręstų skirti periodinę baudą, šios baudos suma būtų apskaičiuota pagal sumažintą sunkumo koeficientą, lygų 1.

78 Be to, atsižvelgiant į bylos aplinkybes, minėta bauda yra neproporcinga pažeidimo trukmei ir Graikijos Respublikos mokumui, sumažėjusiam dėl šios valstybės narės ekonominės krizės.

79 Iš tiesų atsižvelgdama į tai, kad užbaigti liko tik 5 % antrinio tinklo ir kad Graikijos Respublika jau ėmėsi būtinų priemonių šiam tikslui pasiekti, ši valstybė narė mano, jog apskaičiuojant galimą periodinę baudą būtų pagrįsta nustatyti trukmės koeficientą 1.

80 Kiek tai susiję su minėtos valstybės narės mokumu, bendrasis vidaus produktas (BVP) 2010–2016 m. sumažėjo 25,5 %.

81 Galiausiai, jeigu Teisingumo Teismas nuspręstų skirti periodinę baudą, Graikijos Respublika prašo patvirtinti Komisijos pasiūlymą taikyti mažėjančią periodinę baudą, atsižvelgiant į 2004 m. birželio 24 d. Sprendimą *Komisija / Graikija* (C-119/02, nepaskelbtas Rink., EU:C:2004:385), ir apskaičiuoti jos sumą kiekvienam pusmečiui.

Teisingumo Teismo vertinimas

82 Pagal suformuotą Teisingumo Teismo jurisprudenciją periodinės baudos skyrimas iš esmės pateisinamas tik tiek, kiek tęsiasi dėl ankstesnio sprendimo neįvykdymo kilęs pažeidimas, kol Teisingumo Teismas išnagrinės faktines aplinkybes (2016 m. birželio 22 d. Sprendimo *Komisija / Portugalija*, C-557/14, EU:C:2016:471, 61 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

83 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad, kaip matyti iš šio sprendimo 30 ir 39 punktų, atsiliepime į ieškinį Graikijos Respublika pateikė tipinių mėginių iš nuotekų valymo stoties rezultatus, kurie įrodo tinkamą šios stoties veikimą ir patvirtina, jog surinktos miesto nuotekos nuo 2012 m. lapkričio 27 d. iki 2016 m. liepos 28 d. buvo valomos veiksmingai, atsižvelgiant į Direktyvą 91/271. Šiuo klausimu dublike ir per teismo posėdį Komisija patvirtino, kad paskutiniu metu surinktos miesto nuotekos yra valomos veiksmingai, laikantis Direktyvos 91/271 reikalavimų.

84 Viena vertus, net jei visas pagrindinis tinklas Thriasio Pedio regione ir yra užbaigtas, iki šiol nebuvo įrengtas antrinis tinklas Elefsinos aglomeracijos Kato Elefsinos zonoje, kaip teigė Komisija ir pripažino pati Graikijos Respublika, be kita ko, per posėdį Teisingumo Teisme. Taigi negalima daryti prielaidos, kad antrinis tinklas Thriasio Pedio regione yra visiškai baigtas.

85 Kita vertus, kiek tai susiję su visų Thriasio Pedio regiono gyventojų prijungimu prie tretinio tinklo, net jeigu per posėdį suformuluotas Graikijos Respublikos teiginys, kad 50,7% šio regiono g. e. jau buvo prijungti prie šio tinklo, yra pagrįstas, Komisija tai ginčija, nurodydama, kad tai vis tiek rodo, jog 49,3% minėto regiono g.e. vis dar nėra prijungti prie šio tretinio tinklo.

86 Tokiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas mano, kad Graikijos Respublika neįrodė, jog posėdžio Teisingumo Teisme dieną ji buvo įvykdžiusi visus įsipareigojimus, nustatytus 2004 m. birželio 24 d. Sprendime *Komisija / Graikija* (C-119/02, nepaskelbtas Rink., EU:C:2004:385).

87 Taigi Teisingumo Teismas mano, kad priteisti iš Graikijos Respublikos periodinę baudą yra tinkamas finansinis būdas, padėsiantis paskatinti ją imtis priemonių, būtinų 2004 m. birželio 24 d. Sprendime *Komisija / Graikija* (C-119/02, nepaskelbtas Rink., EU:C:2004:385) konstatuotam įsipareigojimų nevykdymui užbaigti ir visiškam minėto sprendimo įvykdymui užtikrinti.

88 Vis dėlto *a priori* negalima atmesti galimybės, kad šio sprendimo paskelbimo dieną bus visiškai įvykdytas 2004 m. birželio 24 d. Sprendimas *Komisija / Graikija* (C-119/02, nepaskelbtas Rink., EU:C:2004:385). Taigi periodinę baudą reikėtų skirti tik tuo atveju, jei šio sprendimo paskelbimo dieną dar nebūtų įvykdyti įsipareigojimai (pagal analogiją žr. 2016 m. birželio 22 d. Sprendimo *Komisija / Portugalija*, C-557/14, EU:C:2016:471, 66 punktą).

89 Iš suformuotos Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, kad periodinė bauda turi būti skiriama atsižvelgiant į valstybės narės, neįvykdžiusios sprendimo, kuriame konstatuotas įsipareigojimų neįvykdymas, elgesiui pakeisti ir pažeidimui užbaigti būtiną įtikinamumo laipsnį (2016 m. birželio 22 d. Sprendimo *Komisija / Portugalija*, C-557/14, EU:C:2016:471, 67 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

90 Naudodamasis savo diskrecija šioje srityje Teisingumo Teismas turi nustatyti tokio dydžio periodinę baudą, kad ši, pirma, atitiktų aplinkybes ir, antra, būtų proporcinga nustatytam įsipareigojimų neįvykdymui ir atitinkamos valstybės narės mokumui (2016 m. birželio 22 d. Sprendimo *Komisija / Portugalija*, C-557/14, EU:C:2016:471, 68 punktas).

91 Komisijos pasiūlymai dėl periodinės baudos negali įpareigoti Teisingumo Teismo ir tėra naudinga gairė. Be to, gairės, kokios numatomos Komisijos komunikatuose, neįpareigoja Teisingumo Teismo, bet prisideda prie institucijos, kai ji teikia pasiūlymus Teisingumo Teismui, veiksmų skaidrumo, nuspėjamumo ir teisinio saugumo užtikrinimo. Iš tikrųjų per SESV 260 straipsnio 2 dalimi grindžiamą procedūrą dėl įsipareigojimų neįvykdymo, kuris toliau tęsiasi valstybėje narėje, nors šis įsipareigojimų neįvykdymas jau buvo konstatuotas pirmame sprendime, priimtame pagal SESV 258 straipsnį, Teisingumo Teismas turi galėti nustatyti tokią periodinę baudą, kokią jis mano esant tinkamą priversti šią valstybę narę įvykdyti įsipareigojimus, kylančius iš pirmojo Teisingumo Teismo sprendimo (2016 m. birželio 22 d. Sprendimo *Komisija / Portugalija*, C-557/14, EU:C:2016:471, 69 punktas).

92 Apskaičiuojant periodinės baudos dydį, pagrindiniai kriterijai, į kuriuos reikia atsižvelgti, siekiant užtikrinti šios baudos priverstinį pobūdį vienodai ir veiksmingai taikant Sąjungos teisę, iš principo yra pažeidimo sunkumas, jo trukmė ir atitinkamos valstybės narės mokumas. Taikant šiuos kriterijus reikia pirmiausia atsižvelgti į nevykdymo pasekmes privatiesiems ir viešiesiems interesams ir į atitinkamos valstybė narės įsipareigojimų įvykdymo skubą (2016 m. birželio 22 d. Sprendimo *Komisija / Portugalija*, C-557/14, EU:C:2016:471, 70 punktas).

93 Pirma, kiek tai susiję su pažeidimo sunkumu, reikia priminti, kad Direktyva 91/271 siekiama apsaugoti aplinką. Miesto nuotekų valymo sistemų nebuvimas arba nepakankamumas gali daryti neigiamą poveikį aplinkai ir turi būti laikomi itin bloga situacija (2016 m. birželio 22 d. Sprendimo *Komisija / Portugalija*, C-557/14, EU:C:2016:471, 71 punktas).

94 Be to, sunkinančia aplinkybe reikia pripažinti tai, kad, kaip matyti iš Graikijos Respublikos pateiktų duomenų, vis dar nėra įvykdytas visas 2004 m. birželio 24 d. Sprendimas *Komisija / Graikija* (C-119/02, nepaskelbtas Rink., EU:C:2004:385), t. y. vėluojama beveik 20 metų, nors įsipareigojimas užtikrinti Thriasio Pedio regiono miesto nuotekų antrinio valymo atitiktį reikalavimams turėjo būti įvykdytas iki 1998 m. gruodžio 31 d. (šiuo klausimu žr. 2004 m. birželio 24 d. Sprendimo *Komisija / Graikija*, C-119/02, nepaskelbtas Rink., EU:C:2004:385, 51 punktą). Taigi Teisingumo Teismas gali tik konstatuoti itin ilgai trunkantį pažeidimą, kuris, be kita ko, atsižvelgiant į pirmiau nurodytą tikslą, yra neabejotinai sunkus (pagal analogiją žr. 2016 m. birželio 22 d. Sprendimo *Komisija / Portugalija*, C-557/14, EU:C:2016:471, 74 punktą).

95 Graikijos Respublikos pateiktas argumentas, kad miesto nuotekos, kurias išleidžia prie tretinio tinklo neprijungti Thriasio Pedio regiono gyventojai, nepatenka į aplinką, bet autocisternomis yra gabenamos į gretimą nuotekų valymo stotį, – beje, šį argumentą Komisija ginčija, – neįtikina, nes Graikijos Respublika nepateikė jokių įrodymų, patvirtinančių, kad tokia nuotekų surinkimo sistema veikia tinkamai.

96 Vis dėlto reikia pažymėti, kad situacija Thriasio Pedio regione pagerėjo, palyginti su ta, kuri vyravo pradėjus procedūrą dėl įsipareigojimų neįvykdymo, dėl kurio buvo priimtas 2004 m. birželio 24 d. Sprendimo *Komisija / Graikija*, C-119/02, nepaskelbtas Rink., EU:C:2004:385). Iš tiesų, net jeigu tuo laikotarpiu nebuvo įdiegta jokios miesto nuotekų surinkimo sistemos, tuo momentu, kai Teisingumo Teismas nagrinėjo faktines bylos aplinkybes, visas pagrindinis tinklas buvo užbaigtas, o antrinis tinklas turėjo būti įrengtas tik Kato Elefsinos zonoje ir, kaip tvirtina Graikijos Respublika savo procesiniuose dokumentuose, Thriasio Pedio regiono gyventojų, prijungtų prie tretinio tinklo, procentinė dalis siekė 45 % šio regiono g. e. Tačiau šiuo klausimu, kaip matyti iš šio sprendimo 85 punkto, šios valstybės narės nurodytai procentinei daliai – 50,7 % – negalima pritarti, nes tai nėra pagrįsta.

97 Taigi reikia konstatuoti, kad šioje byloje šio sprendimo paskelbimo dieną dėl inkriminuojamo įsipareigojimų neįvykdymo vis dar daromos žalos žmonių sveikatai ir aplinkai dydis daugiausia priklauso nuo vietovių, susijusių su šiuo įsipareigojimų neįvykdymu, skaičiaus. Taigi ši žala yra mažesnė už žalą, sukeltą žmonių sveikatai ir aplinkai dėl pradinio įsipareigojimų neįvykdymo, konstatuoto 2004 m. birželio 24 d. Sprendime *Komisija / Graikija*, C-119/02, nepaskelbtas Rink., EU:C:2004:385) (pagal analogiją žr. 2014 m. gruodžio 2 d. Sprendimo *Komisija / Graikija*, C-378/13, EU:C:2014:2405, 56 punktą).

98 Be to, lengvinančia aplinkybe reikia laikyti tai, kad, kaip teigia Graikijos Respublika, Thriasio Pedio regionas yra regionas, kuriame esama svarbaus archeologinio paveldo, ir kad dėl archeologinių kasinėjimų ir archeologinių liekanų atradimų antrinis tinklas buvo baigtas, išskyrus dalį, esančią Elefsinos aglomeracijos Kato Elefsinos zonoje.

99 Antra, kalbant apie pažeidimo trukmę, reikia priminti, kad ši pažeidimo trukmė turi būti įvertinta atsižvelgiant į momentą, kai Teisingumo Teismas vertina faktines aplinkybes, o ne į momentą, kai Komisija kreipėsi į Teisingumo Teismą. Nagrinėjamu atveju pažeidimo trukmė, t. y. daugiau nei

14 metų, skaičiuojama nuo 2004 m. birželio 24 d. Sprendimo *Komisija / Graikija* (C-119/02, nepaskelbtas Rink., EU:C:2004:385) paskelbimo datos, laikytina ilga (pagal analogiją žr. 2016 m. birželio 22 d. Sprendimo *Komisija / Portugalija*, C-557/14, EU:C:2016:471, 76 punktą).

100 Iš tikrųjų, nors SESV 260 straipsnio 1 dalyje nenurodytas sprendimo įvykdymo terminas, vadovaujantis suformuota Teisingumo Teismo jurisprudencija, siekiant nedelsiant ir vienodai taikyti Sąjungos teisę reikalaujama, kad toks vykdymas būtų pradėtas nedelsiant ir užbaigtas kuo greičiau (2016 m. birželio 22 d. Sprendimo *Komisija / Portugalija*, C-557/14, EU:C:2016:471, 77 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

101 Trečia, kiek tai susiję su atitinkamos valstybės narės mokumu, iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, kad reikia atsižvelgti į šios valstybės narės naujausius bendrojo vidaus produkto (BVP) pokyčius iki dienos, kai Teisingumo Teisme pradėtos nagrinėti faktinės aplinkybės (2016 m. birželio 22 d. Sprendimo *Komisija / Portugalija*, C-557/14, EU:C:2016:471, 78 punktas). Šiuo klausimu reikia atsižvelgti į Graikijos Respublikos argumentus, kad laikotarpiu nuo 2010 m. iki 2016 m., kai ši valstybė narė Teisingumo Teismui pateikė atsiliepimą į ieškinį, jos BVP sumažėjo 25,5 %.

102 Be to, Komisija pasiūlė Teisingumo Teismui laipsniškai mažinti periodinę baudą, atsižvelgiant į pažangą vykdant 2004 m. birželio 24 d. Sprendimą *Komisija / Graikija* (C-119/02, nepaskelbtas Rink., EU:C:2004:385).

103 Šiuo klausimu pažymėtina, kad, net jei, siekiant užtikrinti viso Teisingumo Teismo sprendimo įvykdymą, reikia reikalauti mokėti visą periodinę baudą, kol valstybė narė imsis visų priemonių, būtinų įsipareigojimams įvykdyti, tam tikrais atvejais galima numatyti baudą, kuria atsižvelgiama į valstybės narės vykdant įsipareigojimus galbūt padarytą pažangą (šiuo klausimu žr. 2014 m. gruodžio 2 d. Sprendimo *Komisija / Graikija*, C-378/13, EU:C:2014:2405, 60 punktą).

104 Šiuo atveju apskaičiuojant periodinės baudos dydį Komisija siūlo atsižvelgti į laipsnišką g. e. skaičiaus, neatitinkančio Direktyvos 91/271 reikalavimų, sumažinimą, taip atsižvelgiant į Graikijos Respublikos padarytą pažangą vykdant 2004 m. birželio 24 d. Sprendimą *Komisija / Graikija* (C-119/02, nepaskelbtas Rink., EU:C:2004:385), ir proporcingumo principą. Šiuo laipsnišku sumažinimu svarbu paskatinti Graikijos Respubliką ne tik kuo greičiau užbaigti surinkimo sistemos Kato Elefsinos zonoje įrengimą, bet ir užtikrinti, kad visame Thriasio Pedio regione būtų įdiegta Direktyvos 91/271 reikalavimus atitinkanti surinkimo sistema.

105 Atsižvelgdamas į visa tai, kas išdėstyta šioje byloje, Teisingumo Teismas mano, kad mažėjančios 18 000 EUR dydžio periodinės baudos už kiekvieną dieną skyrimas yra tinkamas.

106 Kalbant apie periodinį baudos mokėjimą, kadangi norint pateikti įrodymus dėl Direktyvos 91/271 įgyvendinimo gali prireikti tam tikro laiko ir siekiant atsižvelgti į galimą valstybės narės atsakovės padarytą pažangą, mažėjanti periodinės baudos dalis, remiantis Komisijos pasiūlymu, turi būti nustatoma kas pusę metų. Todėl bendrą su kiekvienu iš šių laikotarpių susijusią sumą reikia sumažinti tokia procentine dalimi, kuri atitinka g. e. vienetų, kurių atžvilgiu iš tikrųjų įvykdytas 2004 m. birželio 24 d. Sprendimas *Komisija / Graikija* (C-119/02, nepaskelbtas Rink., EU:C:2004:385), skaičių Thriasio Pedio regione (pagal analogiją žr. 2015 m. spalio 15 d. Sprendimo *Komisija / Graikija*, C-167/14, nepaskelbto Rink., EU:C:2015:684, 66 punktą).

107 Taigi Teisingumo Teismas, naudodamasis savo diskrecija, mano, kad reikia nustatyti 3 276 000 EUR dydžio periodinę baudą už kiekvieną pusmetį.

108 Iš viso to, kas išdėstyta, matyti, kad Graikijos Respubliką reikia įpareigoti sumokėti Komisijai 3 276 000 EUR periodinę baudą už kiekvieną pusmetį, kai vėluojama imtis visų priemonių, būtinų 2004 m. birželio 24 d. Sprendimui *Komisija / Graikija* (C-119/02, nepaskelbtas Rink., EU:C:2004:385) įvykdyti, skaičiuojant nuo sprendimo šioje byloje paskelbimo iki visiško 2004 m. birželio 24 d.

Sprendimo *Komisija / Graikija* (C-119/02, nepaskelbtas Rink., EU:C:2004:385) įvykdymo dienos; šios periodinės baudos faktinis dydis turi būti apskaičiuojamas kiekvieno šešių mėnesių laikotarpio pabaigoje, su šiais laikotarpiais susijusią sumą sumažinant tokia procentine dalimi, kuri atitinka g. e. vienetų, kurių atžvilgiu iš tikrųjų įvykdytas 2004 m. birželio 24 d. Sprendimas *Komisija / Graikija* (C-119/02, nepaskelbtas Rink., EU:C:2004:385), skaičių Thriasio Pedio regione tokio laikotarpio pabaigoje, palyginti su g. e. vienetų, kurių atžvilgiu sprendimo šioje byloje paskelbimo dieną šiame regione nebuvo įvykdytas 2004 m. birželio 24 d. Sprendimas *Komisija / Graikija* (C-119/02, nepaskelbtas Rink., EU:C:2004:385), skaičiumi.

Dėl vienkartinės sumos

Šalių argumentai

109 Komisija Teisingumo Teismo prašo įpareigoti Graikijos Respubliką sumokėti vienkartinę 3 828 EUR sumą už kiekvieną dieną, apskaičiuotą remiantis 2005 m. gruodžio 13 d. komunikatu, kuri gaunama bazinę 220 EUR sumą dauginant iš to paties periodinei baudai taikytino pažeidimo sunkumo koeficiento 5 ir iš kintamojo „n“ – 3,48, skaičiuojant nuo 2004 m. birželio 24 d. Sprendimo *Komisija / Graikija* (C-119/02, nepaskelbtas Rink., EU:C:2004:385) paskelbimo dienos iki sprendimo šioje byloje paskelbimo dienos arba iki 2004 m. birželio 24 d. Sprendimo *Komisija / Graikija* (C-119/02, nepaskelbtas Rink., EU:C:2004:385) įvykdymo dienos, jei tai įvyks anksčiau, nei bus paskelbtas sprendimas šioje byloje.

110 Nagrinėjamu atveju nuo 2004 m. birželio 24 d. Sprendimo *Komisija / Graikija* (C-119/02, nepaskelbtas Rink., EU:C:2004:385) iki Komisijos sprendimo pareikšti šį ieškinį pagal SESV 260 straipsnio 2 dalį, t. y. iki 2015 m. lapkričio 19 d., yra 4 165 dienų laikotarpis. Vadinasi, minėto Komisijos sprendimo dieną bendra vienkartinė suma yra lygi pirmesniame punkte nurodytai kiekvienos dienos sumai, padaugintai iš dienų skaičiaus, t. y. 15 943 620 EUR, o tai viršija Graikijos Respublikai nustatytą minimalią vienkartinę sumą, kuri yra 1 933 000 EUR.

111 Atsižvelgiant į tai, kad vienkartinės sumos dydis viršija minimalios vienkartinės sumos dydį, turėtų būti skirta 3 828 EUR vienkartinė suma už kiekvieną dieną, kaip nurodyta šio sprendimo 110 punkte.

112 Graikijos Respublika tvirtina, kad įvykdė 2004 m. birželio 24 d. Sprendimą *Komisija / Graikija* (C-119/02, nepaskelbtas Rink., EU:C:2004:385), nes darbai, skirti jo vykdymui užtikrinti, buvo baigti, o kalbant apie dar atliktinus darbus, šiuo tikslu jau buvo imtasi būtinų priemonių. Be to, ši valstybė narė nuolat ir lojaliai bendradarbiauja su Komisijos tarnybomis. Taip pat nėra jokios pakartotinio pažeidimo rizikos, nes Graikijos Respublika panaikino arba bent jau gerokai sumažino bet kokį papildomą neigiamą poveikį aplinkai. Todėl ši valstybė narė tvirtina, kad vienkartinė suma šiuo atveju nėra pagrįsta.

113 Jeigu vis dėlto Teisingumo Teismas nuspręstų priteisti iš Graikijos Respublikos vienkartinę sumą, ši valstybė narė pažymi, kad diena, į kurią turi būti atsižvelgiama apskaičiuojant šią sumą, negali būti 2004 m. birželio 24 d. Sprendimo *Komisija / Graikija* (C-119/02, nepaskelbtas Rink., EU:C:2004:385) paskelbimo diena, nes, atsižvelgiant į atliekamus statybos darbus, šis sprendimas negalėjo būti įvykdytas tą dieną, tačiau vienkartinė suma gali būti pradėta skaičiuoti pasibaigus protingam terminui, reikalingam šiam sprendimui įvykdyti.

114 Bet kuriuo atveju Teisingumo Teismas turėtų įvertinti, ar, atsižvelgiant į „nepaprastai sudėtingas“ ekonomines sąlygas, kurios susiklostė Graikijos Respublikoje, objektyviai būtina įpareigoti šią valstybę narę sumokėti tokią sumą, ar – atvirkščiai – visiškai atleisti nuo tokios sumos.

115 Bet kuriuo atveju Graikijos Respublika ginčija Komisijos siūlomą apskaičiavimo metodą. Ji pažymi, kad, jeigu būtų priteista sumokėti vienkartinę sumą už kiekvieną dieną, ši suma turėtų siekti 765,60 EUR, o tuo atveju, jeigu Teisingumo Teismas nuspręstų įpareigoti sumokėti vienkartinę nustatyto dydžio sumą, ši turėtų būti 1 933 000 EUR.

Teisingumo Teismo vertinimas

116 Visų pirma primintina, kad Teisingumo Teismas, naudodamasis savo diskrecija, kuri jam suteikta šioje srityje, turi teisę nustatyti kartu ir periodinę baudą, ir vienkartinę sumą (2016 m. birželio 22 d. Sprendimo *Komisija / Portugalija*, C-557/14, EU:C:2016:471, 91 punktas).

117 Įpareigojimas sumokėti vienkartinę sumą ir šios sumos galimo dydžio nustatymas kiekvienu atskiru atveju turi priklausyti nuo visų svarbių veiksnių, susijusių ir su konstatuoto pažeidimo ypatybėmis, ir su suinteresuotosios valstybės narės, prieš kurią pradėta procedūra pagal SESV 260 straipsnį, elgesiu. Šiuo klausimu Teisingumo Teismui suteikta didelė diskrecija nuspręsti, ar reikia skirti tokią sankciją, ir prireikus nustatyti jos dydį (2016 m. birželio 22 d. Sprendimo *Komisija / Portugalija*, C-557/14, EU:C:2016:471, 92 punktas).

118 Kadangi šioje byloje aptariamas įsipareigojimų neįvykdymas buvo konstatuotas remiantis visomis teisinėmis ir faktinėmis aplinkybėmis, visų pirma tuo, kad Graikijos Respublikos įsipareigojimų miesto nuotekų valymo srityje neįvykdymas jau buvo nustatytas kituose sprendimuose, t. y. 2004 m. birželio 24 d. Sprendime *Komisija / Graikija* (C-119/02, nepaskelbtas Rink., EU:C:2004:385), 2013 m. vasario 7 d. Sprendime *Komisija / Graikija* (C-517/11, nepaskelbtas Rink., EU:C:2013:66) ir 2015 m. spalio 15 d. Sprendime *Komisija / Graikija* (C-167/14, nepaskelbtas Rink., EU:C:2015:684), dažni valstybės narės pažeidimai tam tikroje srityje gali būti požymis, jog, siekiant užtikrinti veiksmingą analogiškų Sąjungos teisės pažeidimų prevenciją, ateityje gali prireikti imtis atgrasomosios priemonės, pavyzdžiui, įpareigojimo sumokėti vienkartinę sumą (pagal analogiją žr. 2016 m. birželio 22 d. Sprendimo *Komisija / Portugalija*, C-557/14, EU:C:2016:471, 93 punktą).

119 Tokiomis aplinkybėmis naudodamasis savo diskrecija Teisingumo Teismas turi nustatyti tokio dydžio šią vienkartinę sumą, kad, pirma, ji atitiktų aplinkybes ir, antra, būtų proporcinga padarytam pažeidimui (2016 m. birželio 22 d. Sprendimo *Komisija / Portugalija*, C-557/14, EU:C:2016:471, 94 punktas).

120 Tarp šiuo klausimu svarbių veiksnių yra konstatuoto pažeidimo sunkumas ir jo trukmė paskelbtus sprendimą, kuriame jis nustatytas (2016 m. birželio 22 d. Sprendimo *Komisija / Portugalija*, C-557/14, EU:C:2016:471, 95 punktas).

121 Nagrinėjamo atvejo aplinkybės, į kurias reikia atsižvelgti, išplaukia, be kita ko, iš šio sprendimo 92–101 punktuose pateiktų argumentų, susijusių su pažeidimo sunkumu, jo trukme ir aptariamos valstybės narės mokumu.

122 Kiek tai susiję su nagrinėjamo pažeidimo sunkumu, reikia pažymėti, kad antrinio tinklo įrengimo atveju tik vienoje aglomeracijos dalyje nėra įrengtas toks tinklas, t. y. Elefsinos aglomeracijos Kato Elefsinos zonoje, o visų Thriasio Pedio regiono g. e., prijungtų prie tretinio tinklo, procentinė dalis siekia 45 %. Tačiau reikia pažymėti, kad maždaug beveik per visą laikotarpį nuo 2004 m. birželio 24 d. Sprendimo *Komisija / Graikija* (C-119/02, nepaskelbtas Rink., EU:C:2004:385) paskelbimo dienos iki sprendimo šioje byloje paskelbimo dienos šis regionas netgi neturėjo nuotekų valymo stoties, nes ji eksploatuoti buvo pradėta tik nuo 2012 m. lapkričio 27 d. Todėl darytina prielaida, kad šį pažeidimą reikia laikyti sunkesniu apskaičiuojant vienkartinę sumą nei apskaičiuojant periodinę baudą.

123 Be to, kiek tai susiję su pažeidimo trukme, be šio sprendimo 99 ir 100 punktuose pateiktų argumentų, nustatant vienkartinę sumą, reikia atsižvelgti į tai, kad Graikijos Respublika, nors ji ir nuolat bendradarbiavo su Komisijos tarnybomis, nesilaikė savo pačios nustatytų įvairių grafikų, kuriais siekė užtikrinti miesto nuotekų valymo visame Thriasio Pedio regione reikalavimų atitiktį. Iš Teisingumo Teismui pateiktos bylos medžiagos matyti, kad Komisija iš šios valstybės narės negavo jokio patikimo grafiko, leidžiančio nustatyti datą, nuo kurios Komisija galėtų konstatuoti realią pažangą įgyvendinant priemones, būtinas 2004 m. birželio 24 d. Sprendimui *Komisija / Graikija* (C-119/02, nepaskelbtas Rink., EU:C:2004:385) įvykdyti, taigi ir siekiant laikytis Direktyvos 91/271 reikalavimų.

124 Šiuo požiūriu Graikijos Respublikos nurodytiems pateisinimams, pagal kuriuos minėtą sprendimą buvo uždelsta įvykdyti dėl vidaus sunkumų, negalima pritarti. Iš tiesų, kaip buvo priminta šio sprendimo 53 punkte, kadangi valstybė narė negali remtis savo vidaus sistemos sunkumais siekdama pateisinti Sąjungos teisėje nustatytų įsipareigojimų neįvykdymą, su tokiu argumentu negalima sutikti.

125 Taigi reikia konstatuoti, kad įsipareigojimų neįvykdymas, kuriuo kaltinama Graikijos Respublika, tęsėsi ilgą laiką.

126 Galiausiai, kaip teigia Komisija, reikia atsižvelgti į šio sprendimo 118 punkte nurodytą didelį skaičių sprendimų, kuriuose buvo nustatytas Graikijos Respublikos įsipareigojimų miesto nuotekų valymo srityje neįvykdymas. Taigi valstybės narės pakartotinis neteisėtas elgesys yra nepriimtinas dar ir dėl to, kad jis pasireiškia tokiame sektoriuje, kuriame įtaka visuomenės sveikatai ir aplinkai yra ypač didelė. Šiuo klausimu pasikartojantis neteisėtas valstybės narės elgesys tam tikroje srityje gali būti požymis, jog siekiant užtikrinti veiksmingą analogiškų Sąjungos teisės pažeidimų prevenciją ateityje gali prireikti imtis atgrasomosios priemonės, pavyzdžiui, vienkartinės sumos skyrimo (šiuo klausimu žr. 2016 m. birželio 22 d. Sprendimo *Komisija / Portugalija*, C-557/14, EU:C:2016:471, 99 punktą).

127 Vis dėlto, kaip buvo nurodyta šio sprendimo 121 punkte, taip pat reikia atsižvelgti į tokius veiksnius, kurie nurodyti šio sprendimo 92–101 punktuose ir kurie susiję su archeologinių kasinėjimų ir atradimų Thriasio Pedio regione sunkumais ir su Graikijos Respublikos ekonomikos krizės poveikiu šios valstybės narės mokumui.

128 Remdamasis išdėstytais argumentais, Teisingumo Teismas mano, kad į bylos aplinkybes bus tinkamai atsižvelgta nustačius 5 000 000 EUR dydžio vienkartinę sumą, kurią turės sumokėti Graikijos Respublika.

129 Taigi reikia įpareigoti Graikijos Respubliką sumokėti Komisijai 5 000 000 EUR vienkartinę sumą.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

130 Pagal Teisingumo Teismo Procedūros reglamento 138 straipsnio 1 dalį pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti bylinėjimosi išlaidas, jeigu laimėjusi šalis to reikalavo. Kadangi Komisija reikalavo priteisti iš Graikijos Respublikos bylinėjimosi išlaidas ir buvo nustatytas įsipareigojimų neįvykdymas, pastaroji turi padengti bylinėjimosi išlaidas.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (trečioji kolegija) nusprendžia:

1. **Nesiėmusi priemonių 2004 m. birželio 24 d. Sprendimui *Komisija / Graikija* (C-119/02, nepaskelbtas Rink., EU:C:2004:385) įvykdyti, Graikijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal SESV 260 straipsnio 1 dalį.**

2. **Tuo atveju, jeigu 1 punkte konstatuotas įsipareigojimų neįvykdymas išlieka šio sprendimo paskelbimo dieną, įpareigoti Graikijos Respubliką sumokėti Europos Komisijai 3 276 000 EUR periodinę baudą už kiekvieną pusmetį, kai vėluojama imtis visų priemonių, būtinų 2004 m.**

birželio 24 d. Sprendimui *Komisija / Graikija* (C-119/02, nepaskelbtas Rink., EU:C:2004:385) įvykdyti, skaičiuojant nuo sprendimo šioje byloje paskelbimo iki visiško 2004 m. birželio 24 d. Sprendimo *Komisija / Graikija* (C-119/02, nepaskelbtas Rink., EU:C:2004:385) įvykdymo dienos; šios periodinės baudos faktinis dydis turi būti apskaičiuojamas kiekvieno šešių mėnesių laikotarpio pabaigoje su šiais laikotarpiais susijusią sumą sumažinant tokia procentine dalimi, kuri atitinka gyventojų ekvivalento vienetų, kurių atžvilgiu iš tikrųjų įvykdytas 2004 m. birželio 24 d. Sprendimas *Komisija / Graikija* (C-119/02, nepaskelbtas Rink., EU:C:2004:385), skaičių Thriasio Pedio regione tokio laikotarpio pabaigoje, palyginti su gyventojų ekvivalento vienetų, kurių atžvilgiu sprendimo šioje byloje paskelbimo dieną šiame regione nebuvo įvykdytas 2004 m. birželio 24 d. Sprendimas *Komisija / Graikija* (C-119/02, nepaskelbtas Rink., EU:C:2004:385), skaičiumi.

3. **Priteisti iš Graikijos Respublikos sumokėti Europos Komisijai 5 mln. eurų vienkartinę baudą.**

4. **Priteisti iš Graikijos Respublikos bylinėjimosi išlaidas.**

Parašai.